



Register Number

--	--	--	--	--	--	--

Language – Part I – SANSKRIT

Time Allowed : 3.00 Hours]

[Maximum Marks : 90

Instructions : (1) Check the question paper for fairness of printing. If there is any lack of fairness, inform the Hall Supervisor immediately.

(2) Use **Blue** or **Black** ink to write and underline and pencil to draw diagrams.

Note : (i) Answers should be in English, Sanskrit or Tamil except for those which are to be answered in Sanskrit.

(ii) In writing Sanskrit, Devanāgarī script should be used.

PART - I

अधोलिखितानां प्रश्नानां समीचीनं उत्तरं लिखत।

14x1=14

Choose the **correct** answer.

1. सागरः _____ विभक्तः

- (a) अद्रिणा (b) छायापथेन (c) सेतुना

2. सुनीतिकुसुममाला ग्रन्थस्य रचयिता :

- (a) अप्पादीक्षितः (b) भासः (c) नीलकण्ठदीक्षितः

3. रावणस्य पुरी का ?

- (a) लङ्का (b) अङ्का (c) शङ्का

4. चारचक्षुषः के ?

- (a) दूताः (b) राजानः (c) अमात्याः

5. शरीरे विद्यमानाः दोषाः

- (a) वातपित्तकफाः (b) सत्वरजतमाः (c) धर्मार्थकामाः

6. देवाः कां विना न प्रययुः

- (a) सुधाम् (b) रत्नानि (c) फलानि

[Turn over

7. यत्र द्वयोः सादृश्यं भवति तत्र :
 (a) उल्लेख (b) व्याजस्तुतिः (c) उपमा
8. विवेकानन्दः भाषणार्थं _____ गतवान्।
 (a) आस्ट्रेलिया (b) शिकागो (c) अफ्रिका
9. मालविकाग्निमित्रम् इति _____ भवति।
 (a) प्रकरणम् (b) आख्यायिका (c) नाटकम्
10. गान्धारदेशस्य राजा _____।
 (a) विचित्रवल्लभः (b) अनन्तः (c) सोमदेवः
11. वातः अस्माकं पिता इति _____ भाषते।
 (a) यजुर्वेदः (b) ऋग्वेदः (c) अथर्ववेदः
12. साधोः आश्रमम् कुत्र अस्ति ?
 (a) वनान्तिके (b) नगरमध्ये (c) नदीतीरे
13. अस्माकं पूर्वजाः विज्ञानेषु _____ आसन्।
 (a) चतुराः (b) सामान्याः (c) मन्दाः
14. असुराः स्वभावतः _____ भवन्ति।
 (a) दयार्द्राः (b) दयापराः (c) निर्दयाः

PART - II
SECTION - 1

त्रयाणां उत्तरं लिखत।

3x2=6

Answer any three of the following.

15. जीवनस्य फलं कदा भवेत् ?
 When will the life become fruitful ?
16. विद्या कथं अनुत्तमा भवति ?
 How does the learning become most superior ?
17. युतकस्य किम् किम् नास्ति ?
 What are not available for a shirt ?
18. कैः सह भोजनं कर्तव्यम् ?
 With whom we should consume food ?

SECTION - 2

द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं लिखत।

2x2=4

Answer **any two** of the following.

19. कः आश्रामे राजानं स्वागतं अकरोत् ?
Who welcomed the King in the hermitage ?
20. साधुः जनान् किम् कुर्वन् आसीत् ?
What was the ascetic doing to people ?
21. प्रजापतिः स्वपुत्रगणान् किम् उपदिदेश ?
What did Prajapati preach to his group of sons ?

SECTION - 3

व्याकरण विशेषाः - (Special Grammar)

7x2=14

Answer **any seven** of the following.

22. अधोदत्तानां शब्दानां अर्थं लिखत (Meanings)
- (a) अयः - (Gold, Silver, Iron)
- (b) दाडिमम् - (Mango, Pomegranate, Banana)
23. व्याकरणरूपं लिखत - (Identify the forms)
- (a) विना - (लट्, अव्ययम्, प्रत्यय)
- (b) भवेत् - (विधिलिङ्, लोट्, लट्)
24. सन्धिं कुरुत - (Combine)
- (a) बुधः + तु - (बुधेतु, बुधातु, बुधस्तु)
- (b) हितात् + न - (हितान्, हितन्, हितेन)
25. सन्धिविच्छेदं कुरुत - (Split the words)
- (a) इत्येव - [इति + इव, इति + एव, इति + अव]
- (b) वास्ति - [व + आस्ति, वा + आस्ति, वा + अस्ति]

[Turn over

26. विपरीत पदानि लिखत - Write the opposite words.
- (a) दूरे - [पुरतः, समीपे, पार्श्वे]
 (b) हितम् - [अधर्मम्, शुभम्, अहितम्]
27. समानार्थकं पदं लिखत - Synonyms
- (a) निशा - [रात्री, उषा, आशा]
 (b) सुधा - [वसुधा, अमृतम्, सुधाकरः]
28. समासः - Compound
- (a) रामस्य शत्रुः - [रामेशत्रुः, रामशत्रुः, रामाशत्रुः]
 (b) असक्तः - [ना सक्तः, ने सक्तः, न सक्तः]
29. 'आम्' अथवा 'न' - Write "Yes" or "No"
- (a) परोपकाराय वृक्षाः फलन्ति
 (b) प्रजापतेः चत्वारः पुत्रगणाः आसन्
30. योजयत - Match the following.
- (a) मैत्रीम् भजत - आश्रमवासी शुकः
 (b) विचित्रवल्लभः - स्वेच्छाचारिणः
 (c) देवाः - गान्धारस्य राजा
 (d) पर्वतकः - चन्द्रशेखराचार्यः

PART - III
SECTION - 1

द्वयोः प्रश्नयोः संग्रहेण उत्तरं लिखत।

2x4=8

Answer **any two** of the following briefly.

31. उपमालङ्कारस्य लक्षणं सोदाहरणं लिखत।
 Define Upama Alankara with an example.
32. भोजननियमान् संक्षिप्य लिखत।
 Briefly write about the rules for eating.

33. टिप्पणी: लिखत - Write short notes on :
- (a) सेतुना विभक्तः सागरः - The ocean divided by the bridge
- (b) मेघवर्णनम् - The description of cloud

34. चारस्य वचनम् संग्रहेन लिखत ।
Write briefly about 'Speech of Spy'.

SECTION - 2

द्वयोः प्रश्नयोः संग्रहेण उत्तरं लिखत ।

2x4=8

Answer **any two** of the following briefly.

35. गुणत्रय कथां यथाग्रन्थं लिखत ।
Write in your words the story of "Three qualities" as per the lesson.
36. हरदत्तगणदासयोः कीदृशः संघर्षः जातः ?
What kind of quarrel took place between Haradatta and Ganadasa ?
37. पर्यावरणमधिकृत्य यथामति स्वभाषया लिखत ।
Write about Environment in your own words as you know.
38. विवेकानन्दस्य उपदेशं किम् ?
What is the message of Vivekananda ?

SECTION - 3

शब्द रूपं लिखत ।

3x4=12

Decline the following.

39. 'किम्' - शब्दः नपुंसकलिङ्गः [Neuter]

OR

'तद्' - स्त्रीलिङ्ग [Feminine]

OR

अस्मद् शब्दः

[Turn over

धातुरूपे लिखत।

Conjugate **any two** of the following.

40. 'यत्' आत्मनेपदी लोट् - Imperative mood
 41. 'वद्' परस्मैपदी विधिलिङ् - Potential mood
 42. 'पठ्' परस्मैपदी लोट् - Imperative mood
 43. 'भव्' विधिलिङ् परस्मैपदी - Potential mood

PART - IV

सविस्तरं लिखत।

3x6=18

Answer the following in detail.

44. (a) अप्पादीक्षितेन प्रोक्तेषु नीतित्रयम् यथाग्रन्थम् विवृणुत। (द्रविडसूक्तयः)
 Explain three morals as per lesson told by Appa Dikshita. (Tamil Good Sayings)

OR

- (b) यथेच्छम् तिस्रः प्रहेलिकाः सोत्तरं विवृणुत।
 Explain three prahelikas in detail.

45. (a) "संसर्गजाः दोषगुणाः भवन्ति" - कथामाध्यमेन विवृणुत।
 "The demerits and merits of people arise out of association with others"- Explain with reference to a story.

OR

- (b) साधुवचनं यथाग्रन्थं स्वभाषया लिखत।
 Write in your own words the "saying of a saint" as per the text.

46. (a) श्लोकानां अनुवादं कुरुत।
 Translate the 'SLOKAS' into English/Tamil.

- (i) अपदो दूरगामी च साक्षरो न च पण्डितः।
 अमुखः स्फुटवक्ता च यो जानाति स पण्डितः ॥
 (ii) उपमा यत्र सादृश्यलक्ष्मीरुल्लसति द्वयोः।
 हंसवि कृष्ण ते कीर्तिः स्वर्गङ्गामवगाहते ॥

OR

(b) गद्यम्/कथाम् अनुवादं कुरुत ।

Translate the passage/story in English/Tamil.

कश्चन अन्धयुवकः प्रतिदिनं गुरोः उपदेशार्थं समीपस्थम् आश्रमं गच्छति स्म । एकदा गुरोः प्रवचनं श्रुत्वा सः अन्धः पृष्टवान्-जीवने ज्ञानस्य प्रयोजनम् किम्? इति । प्रवचनानन्तरं गुरुः बहिरागतवान् । तदा बहिः महान् अन्धकारः आसीत् । तदा गुरुः अन्धम् अवदत् भोः बहिः महान् अन्धकारः । अतः दीपं नय इति । अन्धः प्रत्युवाच- “किम् प्रयोजनम् एतेन दीपेन । अहं तु अन्धः” इति । गुरुः अवदत् “एषः दीपः भवते मार्गं न दर्शयति, किन्तु ये जनाः भवतः पुरतः आगच्छन्ति ते मार्गम् अपसरन्ति इति । गुरोः वचनानुसारेण सः अप्रकाशमानम् दीपम् अनयत् । किन्तु मार्गं केनचित् पुरुषेण घट्टनम् अभवत् । तत्क्षणे अन्धयुवकस्य हस्ते स्थितः दीपः अधः अपतत् । अनन्तरदिने युवकः गुरुम् एतां दुरवस्थाम् अवदत् । गुरुः अवदत्-केवलं दीपस्य नयनेन अपि किमपि न प्रयोजनम् । अप्रकाशमानस्य दीपस्य पुरतः आगन्तृभिः कथं दृश्येत? अतः अप्रज्वलितः दीपः यथा व्यर्थः स्यात् तथैव ज्ञानस्य ज्योतिः विना जीवनमपि व्यर्थम् भवेत् इति ॥

PART - V

47. अनुच्छेदम् पठित्वा प्रश्नानां उत्तरं लिखत ।

6x1=6

Read the passage and answer the questions given below :

उज्जयिन्यां सुदर्शनो नाम कश्चन लोकप्रसिद्धः पुरुषः आसीत् । तस्य एकः पुत्रः आसीत् । सः तावत् दृष्टान् सर्वान् अपि पीडयन् विदुषः परिहसन्, दरिद्रानपि बाधमानः बभूव । तं दृष्ट्वा राजा नितरां चिन्तया एवम् अवदत् अये वत्स, त्वम् एवं सर्वानपि मा पीडय । भवदीयदौष्ट्येन ममपि अपयशः भविष्यति । त्वया कृत दूषणेन तेषां न किमपि हीयते । यः कोऽपि सूर्यं दृष्ट्वा असूयया गण्डदूषणैः शूत्करोति चेत् सूर्यस्य न कापि हानिः, किन्तु स्वमुखमेव दूषितं भवेत् इति । पितुः उपदेशं श्रुत्वा सः स्वीयं दौष्ट्यम् अत्यजत् ।

॥ नीतिः - मूर्खाः सामोपायेन समीकरणीयाः ॥

प्रश्नाः

- (1) उज्जयिन्याम् कः आसीत्?
- (2) पुत्रः कीदृशः बभूव?
- (3) पुत्रस्य दौष्ट्येन किम् भविष्यति इति पित्रा उक्तम्?
- (4) पितुः उपदेशं श्रुत्वा बालः किम् अत्यजत्?
- (5) मूर्खाः केन समीकरणीयाः?
- (6) अस्य गद्यांशस्य नीतिः का?